

Cultures

TEATRE | MÚSICA | LLETRES | DANSA | ART | TRADICIONS | CINE | TELEVISIÓ

UN MANRESÀ FORÀ ► La nova proposta expositiva del museu de Manresa incorpora un quadre de temàtica local que forma part d'un altre centre, el Museu de Premià de Dalt. El projecte «Viladomat i la tècnica» ha dut fins a la ciutat l'oli «Rapte de sant Ignasi a l'hospital de Manresa»

El Museu Comarcal de Manresa revela els secrets ocults en l'obra de Viladomat

► Un projecte expositiu analitza el pintor clau del barroc català des del punt de vista dels materials, la tècnica i la conservació

Toni Mata i Riu

MANRESA

■ Les pintures parlen quan se les mira pel davant i, també, quan es dona mitja volta al llenç i s'observa que, com en el cas de la *Mare de Déu de la Mercè*, d'Antoni Viladomat (1678-1755), conserven la tela i el bastidor originals. Però els quadres parlen igualment quan se'ls escruta amb els ulls dels raigs ultraviolats i, aleshores, delaten uns retocs invisibles realitzats en una restauració antiga. Fins a aquest nivell de detall arriba l'anàlisi de tres quadres del pintor emblema del barroc català que s'explica en la instal·lació expositiva *Viladomat i la tècnica*, al Museu Comarcal de Manresa des d'avui fins al proper mes de març.

L'equipament de la Via de Sant Ignasi es va convertir a final del 2014 en dipositori d'una dotzena d'obres de Viladomat cedides en préstec pel Museu Nacional d'Art de Catalunya, un fons que converteix el museu manresà en un referent per a tothom qui vulgui admirar la pintura d'un pintor cabdal en la història de l'art català. En espera que el gruix d'aquesta col·lecció augmenti –quan les obres a l'edifici i l'entorn facin possible la ubicació en noves sales es reactivarà el contacte amb el MNAC, segons explica el director, Francesc Vilà–, el museu acull una nova iniciativa que centra el focus en les qüestions més tècniques: materials emprats, elements originals, estat de conservació i rehabilitacions dutes a terme.

«A partir de l'estudi de tres pintures de Viladomat, podem treure conclusions sobre el conjunt de l'obra de l'artista», explica la manresana Rosa Gasol, conservadora i restauradora de l'Oficina de Patrimoni Cultural de la Diputació de Barcelona. «De Viladomat, se n'han fet diverses exposicions, però des del punt de vista de la història de l'art, i no dels materials i la pràctica pictòrica», afegeix.

Viladomat i la tècnica forma part del cicle *Coincidències insòlites*, que posa en relació peces de diversos centres de la Xarxa de Museus Locals de la Diputació de Barcelona. El Centre d'Art del Mu-

MARTA PICH

Francesc Vilà, Carles Pongiluppi, Marta Llach i Rosa Gasol comenten el quadre «Rapte de sant Ignasi a l'hospital de Manresa»

seu de Mataró-Ca l'Arenas aporta al projecte el quadre *Trasverberació de Santa Teresa* (entre 1725 i 1735), el Museu de Premià de Dalt hi suma l'oli *Rapte de sant Ignasi a l'hospital de Manresa* (data desconeguda) i l'equipament amfitrió contribueix amb *Mare de Déu de la Mercè* (1730-1755).

El projecte arribarà al Maresme després de la llarga estada al Bages: del 16 de març al 21 d'abril del 2018 es podrà veure a Premià de Dalt, i del 27 d'abril a l'1 de juliol s'estarà a Mataró.

Allò que l'ull no veu

La mirada del neòfit és molt probable que no adverteixi el fet que les escenes que pintava Viladomat –bàsicament de temàtica religiosa perquè l'església era el principal mecenes de l'artista– tenen una base de color vermell. «Ja ho feien altres pintors com Goya i Velázquez», apunta Carles Pongiluppi, restaurador de pintura sobre tela

L'EXPOSICIÓ

«VILADOMAT I LA TÈCNICA»

► LLOC: Museu Comarcal (planta baixa). Via de Sant Ignasi, 40. Manresa. ◉ DIES: del 20 d'octubre a l'11 de març del 2018. Entrada lliure. El museu també té una sala al segon pis on s'exposen de forma permanent una dotzena de quadres d'Antoni Viladomat.

del MNAC, i anota el fet que expressar-se sobre la tela blanca era desagraït per als creadors. En la sala on s'ha construït l'artifici expositiu en qüestió –una bastida quadrangular d'on pengen els tres quadres i els plafons explicatius, a més de dues vitrines il·lustratives dels materials pictòrics emprats– es mostra des de fa temps l'*Assumpció de la Mare de Déu amb tots els sants* (1728-1755), un oli de gran format on s'aprecia el rastre d'aquest fonament vermell.

Els tres olis que s'ensenyen a *Viladomat i la tècnica* tenen cadascun les seves particularitats. Espe-

cialment interessant és el fet que gràcies a les *Coincidències insòlites* –una iniciativa que genera «entre 2 i 4 projectes anuals» arreu de les comarques barcelonines, segons Marta Llach, tècnica de patrimoni cultural de la Diputació i responsable del projecte– es pot veure a Manresa un quadre *manresà*: el rapte de sant Ignasi que custodia el Museu de Premià de Dalt.

«L'obra de Viladomat ha arribat bé, amb algunes deficiències pròpies del pas del anys», indica Pongiluppi: «els principals problemes són els vernissos, que s'oxiden amb el temps. Hi ha pintures a les quals s'afegia vernís d'ambre que acabava enfosquint-se, i se superposaven capes. Per això, es retocaven amb dissolvent».

Les tres obres exhibides s'han estudiat a fons darrerament, i en el cas de l'escena sobre el rapte ignasià, l'anàlisi amb llum rasant ultraviolada va posar al descobert uns retocs que es van fer en una

restauració que va voler restituir la pèrdua de capa pictòrica. L'envelliment de cert tipus de pigments creava llacunes que afeblien la conservació de les obres.

La Mare de Déu de la Mercè, en possessió del Museu Comarcal de Manresa, serveix d'exemple de la importància que, per als estudiosos, tenen els reversos dels quadres. Amb la finalitat de veure les dues cares, una de les parets de la instal·lació té una finestra per apreciar la figura pintada per Viladomat, només visible des de l'interior de l'estructura. De cara a l'exterior, s'ensenya la pervivència de bastidors de fusta –bastigis d'encaix fix clavats amb claus de forja– i la tela originals, un fet poc usual perquè els criteris intervencionistes d'èpoques posteriors van privilegiar el reentelament i el reenclavament. L'espectador també pot apreciar els pedaços que, en el seu moment, van reforçar estrips i forats.